

12. TORSTAINA 17. HELMIKUUTA 2000

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta.....	269
Hallituksen esitys HE 172/1999 vp	
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 2/2000 vp	

Ensimmäinen käsittely

2) Hallituksen esitys laiksi valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä	269
Hallituksen esitys HE 185/1999 vp	
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/2000 vp	
3) Hallituksen esitys laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta	270
Hallituksen esitys HE 177/1999 vp	
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 4/2000 vp	
4) Hallituksen esitys laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta	272
Hallituksen esitys HE 189/1999 vp	
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 5/2000 vp	

Lähetekeskustelu

5) Laki koiraverosta annetun lain kumoamisesta.....	272
Lakialoite LA 174/1999 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)	

- 6) Laki arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta sekä laki arvonlisäverolain muuttamisesta ja laki kuntalain muuttamisesta 272
Lakialoite LA 191/1999 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)
- 7) Laki rikoslain 11 luvun muuttamisesta 272
Lakialoite LA 192/1999 vp (Kimmo Kiljunen /sd)

Mietintöjen pöydällepano

- 8) Hallituksen esitys laiksi valtioneuvoston oikeuskanslerista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 272
Hallituksen esitys HE 175/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 6/2000 vp
- 9) Hallituksen esitys laiksi rikoslain 37 luvun 12 §:n muuttamisesta. 272
Hallituksen esitys HE 154/1999 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 2/2000 vp
- 10) Hallituksen esitys laiksi kunnan kiinteistöinsinööristä annetun lain muuttamisesta 272
Hallituksen esitys HE 180/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 1/2000 vp
- 11) Hallituksen esitys laeiksi valmiuslain, puolustustilalain ja pelastustoimilain muuttamisesta 272
Hallituksen esitys HE 186/1999 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 1/2000 vp
- 12) Hallituksen esitys laeiksi vakuutuskassalain ja eläkesäätiölain muuttamisesta 272
Hallituksen esitys HE 136/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 3/2000 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila.

Tarja Halonen /sd
Liisa Hyssälä /kesk
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Liisa Jaakonsaari /sd
Tarja Kautto /sd
Mari Kiviniemi /kesk
Henrik Lax /r
Johannes Leppänen /kesk
Suvi Lindén /kok
Hannes Manninen /kesk
Jukka Mikkola /sd

Nimihuuto

Nimihuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:
Sulo Aittoniemi /alk
Janina Andersson /vihr

Tero Mölsä /kesk
 Susanna Rahkonen /sd
 Pauli Saapunki /kesk
 Kimmo Sasi /kok
 Osmo Soininvaara /vihr
 Pertti Turtiainen /vas
 Kari Urpilainen /sd

Sairauspoissaolot

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että sairauden vuoksi eduskuntatyöstä ovat poissa

17. ja 18.2. edustajat

Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
 Kari Urpilainen /sd

Merkitään.

Poissaolopyynnöt

Ensimmäinen varapuhemies: Vapautusta eduskuntatyöstä muun syyn perusteella ovat pyytäneet ajalta

17.2. edustajat

Henrik Lax /r
 Johannes Leppänen /kesk
 Tero Mölsä /kesk
 Erkki Pulliainen /vihr

Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
 Hallituksen esitys HE 172/1999 vp
 Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 2/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jäl-

keen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2, 3, 8, 8 a — 8 c, 9, 10 a ja 12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi valtakunnan oikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä

Ensimmäinen käsittely
 Hallituksen esitys HE 185/1999 vp
 Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

¹ **Riitta Prusti /sd:** Arvoisa puhemies! Tämäkin käsiteltävänä oleva hallituksen esitys liittyy kiinteästi perustuslakiuudistukseen ja korvaa vuodelta 1922 olevan ministerivastuulain ja lain valtakunnanoikeudesta. Perustuslakivaliokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä kävi ilmi, että ilman perustuslakiuudistustakin olisi ministerivastuujärjestelmää koskeva lainsäädäntö ollut tarpeen uudistaa. Valtioneuvoston jäsenten oikeudellista vastuuta koskevat perussäännöt sisältyvät edelleen perustuslakiin. Uudenkin perustuslain mukaan valtioneuvoston jäsenen virkasyytefoorumi on edelleen valtakunnanoikeus.

Nyt käsiteltävänä oleva tavallisen lain tasoinen sääntely puolestaan täydentää perustuslain säännöksiä. Nykyisen voimassa olevan lainsäädännön sääntely valtakunnanoikeudesta on varsin niukkaa, ja useat merkittävät kysymykset ovat jääneet varsin avoimiksi.

Perustuslakivaliokunta piti hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, mutta valiokuntakäsittelyn aikana kävi kuitenkin ilmeiseksi, että hallituksen esityksen osalta on tarvetta tiettyihin tarkennuksiin ja muutoksiin. Erityistä huomiota mietinnössä on kiinnitetty perustuslain perusoikeussäännösten mukaisiin oikeustur-

vakysymyksiin. Valiokunta tekikin tähän liittyen joitakin täsmennyksiä hallituksen esitykseen nähden.

Periaatteellisesti merkittävin valiokuntakäsittelyn aikana esiin noussut kysymys oli ylimääräistä muutoksenhakua koskeva sääntely. Poikkeuksellisen luonteensa johdosta on perusteltua, ettei valtakunnanoikeuden tuomiota vastaan ole käytettävissä normaaleja muutoksenhakukeinoja. Myös tätä sääntelyä valiokunta piti asianmukaisena. Sen sijaan oikeusturvasyistä ylimääräisten muutoksenhakukeinojen ulottaminen hallituksen esittämällä tavalla koskemaan myös valtakunnanoikeutta on perusteltua, mutta ylimääräisen muutoksenhaun avaaminen nostaa kuitenkin esiin kysymyksen siitä, missä ylimääräistä muutoksenhakua koskeva asia olisi luonteenomaista ratkaista. Hallituksen esityksen mukaan asia olisi ratkaistu korkeimmassa oikeudessa. Jos ylimääräinen muutoksenhaku katsottaisiin perustelluksi, asia palautuisi valtakunnanoikeuden käsiteltäväksi.

Valiokunta piti kuitenkin tällaista rakennelmaa ongelmallisena. Uudessa perustuslaissa ministerisyytteiden foorumiksi omaksuttiin nimenomaan valtakunnanoikeus. Tällöin myös ylimääräistä muutoksenhakua koskeva asia on luonteenomaista ratkaista myös valtakunnanoikeudessa. Ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian uskominen korkeimmalle oikeudelle antaisi väärän kuvan näiden tuomioistuinten asemasta ja keskinäisestä suhteesta valtiollisessa järjestelmässämme. Muun muassa näistä syistä valiokunta päätyi esittämään lakiehdotuksen 17 §:n muuttamista siten, että valtakunnanoikeus käsittelee itse omaa tuomiotaan koskevan ylimääräisen muutoksenhaun. Ratkaisu sopii valtakunnanoikeuden luonteeseen eräänlaisena ylimpänä erikoistuomioistuimena. Vastaavastihan myös korkeimmat oikeudet ratkaisevat itse niiden tuomiota koskevat ylimääräiset muutoksenhaut.

Arvoisa puhemies! Käytännössä ylimääräiseen muutoksenhakuun valtakunnanoikeuden antaman tuomion johdosta tultaneen turvautumaan varsin harvoin, onhan itse valtakunnanoikeuskin kutsuttu koolle vain neljästi koko itsenäisen Suomen historian aikana.

² **Ville Itälä /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Prusti kiinnitti oikein huomiota nimenomaan siihen ylimääräiseen muutoksenhakuun, kun on puhuttu, että se voisi olla korkeimpiin oikeuksiin.

Keskustelua on periaatetasolla käyty tietysti pitkään ja syvällisesti.

On selvää, että jos valtakunnanoikeuden päätöksestä voisi valittaa korkeimpaan oikeuteen, se voisi jollain tavalla kyseenalaistaa koko järjestelmän. Esitys, jonka valiokunta on tehnyt, on oikeassa linjassa siihen, mitä perustuslakiuudistuksen yhteydessä on keskusteltu.

Lisäksi lain sisältöön liittyy se, että jos eduskunnassa tulee esiin ministerivastuuasia ja perustuslakivaliokunta sitä käsittelee, on hyvin tärkeää, että ennen kuin mennään valtakunnanoikeuden tasolle, valiokunnalla on mahdollisuus olla hyvässä yhteistyössä valtakunnansyyttäjän kanssa. Se on elementti, joka luo varmuutta ja antaa valiokunnalle mahdollisuuden keskittyä siihen, mikä sille kuuluu, ja valtakunnansyyttäjä voi ottaa siihen toisenlaisen näkökulman. Kun se yhteistyö on saumatonta, se on oikeanlainen tapa käsitellä niitä asioita.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 177/1999 vp

Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 4/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

¹ **Gunnar Jansson /r:** Fru talman! Också detta lagförslag, som grundlagsutskottet behandlat och givit betänkande över, ansluter sig till grundlagsreformen. Jag kommer i detta anförande att uppehålla mig vid bara två paragrafer, 7 § och 48 b § i all korthet. Utskottet har under stor enighet behandlat detta justeringsförslag, som alltså mera går ut på formella justeringar än materiella ändringar till följd av den nya grundlagen när den träder i kraft den 1 mars i år.

Den första paragrafen, alltså 7 §, föreskriver att "om försvarsberedskapen kräver det, kan gränstrupperna eller delar av dem anslutas till försvarsmakten genom en förordning utfärdad av

republikens president." Det här kan förefalla vara en liten sak, för närvarande kan en sådan här överföring av gränstrupper ske genom förordning. Men som vi vet kräver nu den nya grundlagen att man också i lag säger inte bara att man får delegera, utan också till vem. Här föreslås det alltså att en sådan här mandatsöverföring sker genom förordning som republikens president utfärdar.

Frågan har stor principiell betydelse av två skäl. Det ena skälet är att en sådan här åtgärd om överförande av gränstrupper till försvaret är en kraftig politisk signal om att landet är i fara, eftersom en sådan här åtgärd inte vidtas utan orsak. Men den andra omständigheten rör Åland och Ålands demilitariserade status. Det står uttryckligen att "om försvarsberedskapen kräver det, kan gränstrupperna eller delar av dem anslutas till försvarsmakten." Det här har gjorts med omsorg, så här har det också varit tidigare. Till följd av Ålands demilitariserade status så kan inte en sådan här överföring av gränstrupper i fråga om Åland ske. Därför säger man uttyckligen "gränstrupper och delar av dem". Åtgärden är alltså av stor principiell betydelse, och då kommer vi till det som kan vara ett litet problem. I motiveringen till denna ändring i 7 § skriver grundlagsutskottet bl.a.: "Beslutet att ansluta gränstrupperna till försvarsmakten är enligt utskottet i sak så viktigt och får så vittgående konsekvenser att detta lämpligen bör regleras i förordning för att tillförsäkra hela regeringen möjligheter till påverkan." Det här är en ganska bra översättning, men inte tillräcklig bra, och det är det jag påpekar, nämligen i den finska originalversionen så skriver utskottet:

"Valiokunnan käsityksen mukaan rajajoukkojen siirtäminen puolustusvoimien yhteyteen on asialliselta merkitykseltään sekä poliittisilta ja organisatorisilta vaikutuksiltaan niin laajakantoinen päätös, että se on koko valtioneuvoston vaikutusmahdollisuuksien takamiseksi asianmukaista toteuttaa asetuksella."

Det som fallit bort i den svenskspråkiga översättningen är omnämmandet av att åtgärden har stor saklig betydelse samt politiska och organisatoriska verkningar i en sådan omfattning att hela statsrådet bör kunna medverka, statsrådsmed-

lemmarna bör kunna påverka beslutet och förordningen utfärdas av republikens president. Detta ville jag, fru talman, nämna för att i en kommande version också av det svenskspråkiga betänkandet korrekt översättning kan vidtas så att de här tre viktiga elementen framgår ur själva förklaringen eller motiveringen till 7 §, dvs. saklig betydelse, politisk effekt och organisatorisk effekt.

Rouva puhemies! Toinen pykälä, josta lyhyesti haluaisin mainita pari sanaa, on, kuten sanoin, 48 b §. Siellä sanotaan koskien tasavallan presidentin päätöksentekoa Rajavartioloaitoksen sotilaskäskyasioissa: "Tasavallan presidentti tekee päätökset rajavartioloaitoksen sotilaskäskyasioissa sisäasiainministerin esittelystä valtioneuvoston ulkopuolella."

... Och på svenska säger man om samma sak "Presidenten fattar beslut i militära kommandomål som gäller gränsbevakningsväsendet på förredning av inrikesministern utanför statsrådet."

Rouva puhemies! Arvelen, että jossain sopivassa vaiheessa löytyy parempi sanonta kuin "valtioneuvoston ulkopuolella". Ehkä se käy suomeksi, mutta ruotsiksi se ei käy. "Utanför statsrådet" on tällöinen fyysinen maininta. Tavallinen lukija ihmettelee, tehdäänkö silloin tasavallan presidentin päätökset siis talon ulkopuolella, ehkäpä Senaatintorilla. Se ei käy. Mahdollisesti suomeksi "valtioneuvoston ulkopuolella" on myös tällöinen teoreettinen maininta, että se ei ainoastaan kuvaa fyysisesti, missä päätöksenteko tapahtuu, vaan se on myös tällöinen enemmän, sanoisinko, älyllinen maininta. Kuitenkin tämäkin pykälä varmasti toimii, kun tiedetään perusteluiden perusteella, että "valtioneuvoston ulkopuolella" on siis ilman valtioneuvoston myötävaikutusta tavallisessa merkityksessä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 189/1999 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 5/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Laki koiraverosta annetun lain kumoamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 174/1999 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) asia.

6) Laki arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta sekä laki arvonlisäverolain muuttamisesta ja laki kuntalain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 191/1999 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 6) asia.

7) Laki rikoslain 11 luvun muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 192/1999 vp (Kimmo Kiljunen /sd)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 7) asia.

8) Hallituksen esitys laiksi valtioneuvoston oikeuskanslerista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 175/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 6/2000 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys laiksi rikoslain 37 luvun 12 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 154/1999 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 2/2000 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

10) Hallituksen esitys laiksi kunnan kiinteistöinsinööristä annetun lain muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 180/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 1/2000 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

11) Hallituksen esitys laeiksi valmiuslain, puolustustilalain ja pelastustoimilain muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 186/1999 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 1/2000 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

12) Hallituksen esitys laeiksi vakuutuskasalain ja eläkesäätöilain muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 136/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 3/2000 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.30.

Täysistunto lopetetaan kello 18.19.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
